

УДК 347.73

DOI https://doi.org/10.32782/galician_studies/law-2025-12-8

Саленков Андрій Володимирович,

кандидат юридичних наук

ORCID ID: 0009-0007-3049-0054

ПРО ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ТЕРМІНУ «ЮРИДИЧНА КОНСТРУКЦІЯ ПОДАТКУ»

У статті через призму етимологізування проаналізовано варіанти тлумачення категорії «конструкція», з'ясовано її зміст і значення, а також визначено периметри затребуваності в сучасному соціумі. Акцентовано увагу на упорядкованості складових аналізованого утворення та на його дуалістично-динамічному характері (з одного боку, це зовнішній прояв динаміки, з іншого – внутрішній її вияв). Підкреслено, що в юридичній літературі використовується похідна від конструкції та цілком природна для правової матерії словосполуча – юридична конструкція. Розкрито значення юридичної конструкції у фаховій діяльності з творення та вдосконалення нормативно-правових актів, наведені актуальні вектори аналізу цього феномену. Зазначено, що найчастіше поняття «юридична конструкція» вживається в контексті проблематики юридичної техніки (як її елемент, прийом, засіб). Вивчено практику застосування цього терміну в правотворчому та правозастосовному процесах. Наведено приклади юридичних конструкцій у фінансово-правовому регулюванні.

Окрему увагу автор приділив питанням уведення терміну «юридична конструкція» до наукового лексикону правознавців, що досліджують сферу оподаткування, а також подоланню протиріч і прогалин, що виникли у зв'язку з відсутністю системного підходу в такій діяльності. З'ясовано ретроспективні аспекти запровадження категорії «юридична конструкція податку» у вітчизняний науковий обіг. Констатовано, що існуючі в українській правовій дійсності термінологічні підходи не повною мірою відповідають потребам побудови сучасної теорії податкового права та формування ефективного податкового законодавства. Автором висвітлено проблему конкуренції правових категорій, пов'язаних із структуруванням податкового платежу. Розглянуто можливість паралельного існування категорій «юридична конструкція податку» та «правовий каркас податкового платежу», робиться висновок про доцільність нормативного закріплення останнього.

Ключові слова: податок, збір, юридична конструкція податку, податково-правове регулювання, правовий каркас податкового платежу.

Salenkov A. V. On the Domestic Experience of Applying the Term “Legal Construction of Tax”

The article, through the prism of etymological analysis, examines various interpretations of the category “construction”, clarifying its meaning, scope, and significance, as well as outlining the domains of its applicability in contemporary society. Particular attention is devoted to the internal coherence of the analyzed concept and its dualistic–dynamic nature: on the one hand, it constitutes the external manifestation of a process, and on the other – its internal form. It is emphasized that the derivative expression “legal construction”, which is natural to legal discourse, has become firmly established in the legal literature. The study reveals the significance of the legal construction as a professional instrument in the drafting and refinement of normative legal acts and identifies the current vectors of scholarly inquiry into this phenomenon. It is noted that the notion of “legal construction” most frequently appears in the context of legal technique, functioning as one of its elements, methods, and instruments. The article explores the practice of employing this term within law-making and law-enforcement processes and provides examples of legal constructions in the field of financial and tax-legal regulation.

Special attention is paid to the introduction of the term “legal construction” into the scholarly lexicon of researchers in the domain of taxation, as well as to overcoming contradictions and gaps arising from the absence of a systemic approach in this area. The retrospective aspects of introducing the category “legal construction of tax” into the Ukrainian legal discourse are elucidated. It is established that the terminological approaches existing in Ukrainian legal reality do not fully meet the needs of developing a modern theory of tax law and constructing an effective tax legislation framework. The author highlights the problem of the competition among legal categories related to the structuring of tax payments and considers the possibility of parallel existence of the notions “legal construction of tax” and “legal framework (or legal skeleton) of a tax payment”, concluding that the latter should be normatively consolidated.

Key words: tax, levy, legal construction of tax, tax-legal regulation, legal framework of a tax payment.

Актуальність проблеми. Науковий аналіз категорії «юридична конструкція», вивчення практики застосування цього терміну в правотворчому, правоінтерпретаційному та правозастосовному процесі наразі не належать до проблематики, що визначається вітчизняними правниками як пріоритетна. Натомість правознавці все інтенсивніше проявляють інтерес до вивчення юридичної конструкції, більшою мірою це стосується галузевих дисциплін. Новітні розробки в окресленій сфері, як правило, концентруються на аналізі та оцінці конкретних юридичних конструкцій, уже вбудованих в українську дійсність [1, с. 190]. Не залишаються осторонь окреслених трендів наукового пошуку і представники фінансово-правової науки, передусім – податкового права. Водночас зазначимо, що до аналізу юридичної конструкції податку вітчизняні вчені звертаються епізодично, науковий супровід цього правового феномену, а також процесу структурування податкового платежу, потребує посилення.

Актуальність обраної для дослідження теми набуває особливої ваги в умовах правового режиму воєнного стану та загострення економічної кризи в нашій державі. Юридична конструкція податку потребує критичного аналізу задля побудови ефективного механізму справляння податків і зборів, наповнення дохідних частин державного і місцевих бюджетів, формування фінансових ресурсів для забезпечення виконання функцій держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика юридичної конструкції була предметом дослідження низки правознавців. Так, загальнотеоретичні аспекти зазначеного поняття аналізували Бойко Г. І., Дзейко Ж. О., Добробог Л. М., Дутко А. О., Зінченко О. В., Кельман М. С., Лавренко Д. О., Оніщук І. І., Підгородецький Б. М., його галузево-юридичні ракурси вивчали Влащенко В. П., Гусарев С. Д., Коморний О. М., Кунцевич М. П., Осауленко А. О., Скрипник О. В., Шумило М. Є. Проблематику застосування терміну юридична конструкція податку досліджували Вакарюк Л. В., Гаврилюк Р., Жулавський С. А., Костя Д. В., Кучерявенко М. П., Рарицька В. Б., Хохуляк В. В. Автором перших і єдиних кандидатської дисертації та монографії, присвячених аналізу юридичної конструкції податку є Бабін І. І. Втім, деякі питання, пов'язані із використанням категорії «юридична конструкція податку» в нашій державі залишаються невирішеними.

Мета дослідження полягає у всебічному та комплексному аналізі загальнотеоретичних підходів до розуміння природи юридичної конструкції, дослідженні ретроспективних аспектів, сучасного стану і перспективи застосування терміну «юридична конструкція податку», розробленні практичних рекомендацій щодо вирішення проблеми конкуренції правових категорій, пов'язаних із структуруванням податкового платежу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін «конструкція», як і багато інших категорій, що входять до арсеналу вітчизняних науковців, є іншомовного походження (від лат. *construo, construxi, constructum* – складати, збирати, будувати [2, с. 42]). Зазвичай він тлумачиться як побудова, взаємне розташування частин машини, приладу, споруди тощо або будівля, її частина, що характеризуються певними ознаками [3, с. 551]; будова, план, взаємне розташування частин (споруди, машини, вузла, витвору тощо) [4, с. 354]; план, структура, взаємне розташування частин якої-небудь споруди, механізму або сама споруда, машина зі складною внутрішньою будовою [5, с. 247]. Водночас у науковій літературі можна зустріти інтерпретацію конструкції як поєднання слів у словосполученні та реченні, поєднання речень з позицій їх граматичного зв'язку [4, с. 354]; взаємне розташування слів у мові з позицій їх граматичного зв'язку [5, с. 247]. Наведене семантичне значення аналізованої нами категорії дає підстави дослідникам, відкинувши зайве, фактично ототожнювати конструкцію зі структурою і стисло позначати її як склад елементів і тип зв'язку між ними [6, с. 6], як будову, взаємне розташування частин чогось складного [7, с. 315], як взаємопов'язане розташування внутрішніх складових частин і елементів, логіку і спосіб їх поєднання та взаємодії [8, с. 4]. При цьому, на наш погляд, було б помилкою ігнорувати ту обставину, що конструкції не притаманна довільність і хаотичність, у цьому випадку ми маємо справу з упорядкованою за певним принципом сукупністю складових. До іншої ознаки окресленого утворення можна віднести його дуалістично-динамічний характер: з одного боку, конструкція не є ізольованою категорією, вона активно взаємодіє з іншими, як правило спорідненими, системними компонентами («зовнішній» прояв динаміки), з іншого боку, її елементи також перебувають у постійному взаємозв'язку і взаємодії («внутрішній» вираз динаміки).

Поле застосування терміну «конструкція» в українському суспільстві доволі широке. Він є затребуваним у різноманітних галузях вітчизняної економіки (у будівництві; транспорті; виробництві устаткування, транспортних засобів) і в технічних науках, що супроводжують зазначену діяльність. При цьому конструкція використовується як при проектуванні, виготовленні виробу, спорудженні об'єкту,

їх експлуатації, так і при здійсненні авторського нагляду і проведенні контрольних заходів. Водночас зауважимо, що окреслена категорія також аналізується представниками медичних і гуманітарних наук.

У вітчизняній юридичній літературі використовується похідна від конструкції і цілком природня для правової матерії словосполука – юридична конструкція. Це поняття виступає справжнім дороговказом професійного юридичного мислення [9, с. 57] та належить до доволі розповсюджених у вітчизняній правовій науці, воно давно відоме і використовується в юриспруденції, хоча визначається по-різному [10, с. 15], не має усталеної дефініції [11, с. 43]. У дореволюційній літературі юридична конструкція пов'язувалася з методом догматичного вивчення права. У сучасній літературі підхід до розглядуваного явища не настільки однозначний [12, с. 69]. Разом з відсутністю законодавчого визначення юридичної конструкції наведено відкриває правознавцям нові горизонти для наукового пошуку. Доктринальне пізнання аналізованого феномену виправдане й значенням цієї категорії, адже використання юридичних конструкцій сприяє досягненню точності і визначеності змісту законодавства [6, с. 12], надає нормам права логічності, обумовлює послідовність їх письмового викладу, зумовлює зв'язок між нормами права, сприяє повному, чіткому врегулюванню суспільних відносин [13, с. 170]. Саме завдяки юридичним конструкціям можна чітко та економно впорядкувати суспільні відносини у правовій площині [14, с. 158]. Натомість, окремі вчені настільки прибільшують вагу зазначеної категорії, що навіть наголошують, що вона, по суті, є головним показником якості права та рівня його розвиненості [15, с. 56]. Категоричність наведеного твердження, а також та обставина, що юридичні конструкції безпосередньо не належать до жодного з визнаних критеріїв «якості права», не дозволяє нам його підтримати.

Водночас, слід погодитися з позицією тих науковців, які зазначають, що юридичні конструкції є важливим інструментом, що забезпечує якість і ефективність нормотворення. Їх правильне використання сприяє створенню логічно послідовного й ефективного законодавства [16, с. 31]. Саме вони дають готовий типовий зразок, схему, в яку «зодягнеться» правовий матеріал [1, с. 192]. Практика свідчить, що у адекватних юридичних конструкціях найповніше проявляється діалектика правового змісту і юридичної форми відповідних суспільних явищ [17, с. 113]. Отже зовсім не дивно, що юридична конструкція є не лише об'єктом теоретичного аналізу, але й елементом юридичної практики (правотворчої, інтерпретаційної та правозастосовної) [18, с. 76]. Зрозуміло, що незважаючи на предметне спрямування наукових досліджень, аналітичні периметри наведеного нами семантичного значення цієї категорії доцільно розглядати як певні орієнтири фахової діяльності з конструювання та вдосконалення нормативно-правових актів.

Переважаючим у сучасній філософській, теоретико-правовій та галузевій правовій літературі є трактування юридичної конструкції як наукового поняття, отриманого у результаті наукового пізнання [18, с. 77], водночас практично всі дослідники сходяться в своїх поглядах, що будь-яка конструкція є насамперед абстракцією [18, с. 78]. Ми підтримуємо наведену констатацію. Уточнюючи її, зауважимо, що, зважаючи на специфіку предмету дослідження, варто вести мову не про наукове пізнання загалом, а про його конкретний рівень – теоретичний. При цьому отримане завдяки пізнавальним засобам (зокрема абстрагуванню) поняття юридичної конструкції не є ізольованим теоретичним виразом наукового знання, а має безпосередній вихід на практику.

Узагальнюючи напрацьовані вітчизняними вченими висновки щодо визначення природи та місця юридичної конструкції (в теорії права виокремлюють до чотирьох різних підходів), можна виділити кілька варіантів розуміння сутності юридичної конструкції. Найчастіше поняття «юридична конструкція» аналізується в контексті проблематики юридичної техніки. Її вважають ключовим елементом [16, с. 29], засобом [11, с. 43], важливим засобом [19, с. 16] або найбільш загальним засобом юридичної техніки [19, с. 18]. Деталізуючи наведену позицію, окремі вчені вважають, що юридичні конструкції є одним із ключових елементів [16, с. 28] чи універсальним інструментом нормотворчої техніки [16, с. 29]. Також у контексті побудови нормативного матеріалу стверджується, що юридичні конструкції – це один із основних засобів правотворчості [20, с. 15], засіб побудови нормативного матеріалу [21, с. 61; 6, с. 4] або один із важливих елементів правотворчої техніки [22, с. 131]. Інша група науковців наголошує на належності юридичної конструкції до «орбіти» законодавчої техніки як її засобу [6, с. 6; 14, с. 160] або знаряддя (засобу) [21, с. 60].

Водночас у науковій літературі можна зустріти й характеристику юридичної конструкції як ідеальної моделі (моделі) правового явища (його структури) [9, с. 57], ідеальних (теоретичних) моделей, що існують у вигляді системи термінопонять, яка відображає те чи інше правове

явище [6, с. 8], фактично обраної типової моделі суспільної поведінки, з одного боку, і як її позитивне закріплення, з другого боку [23, с. 86]. Окремо відстоїть позиція, згідно з якою юридичні конструкції є моделями структури правовідносин та інших правових явищ [24, с. 40], моделями, що відображають структурну побудову різних видів правовідносин та інших правових явищ [19, с. 19], є моделями саме структури правових явищ. Вони не можуть бути моделями функцій, властивостей, ознак правових явищ тощо [6, с. 8]. У розрізі наведеного варто звернути увагу на позиціонування юридичних конструкцій через їх цільове (основне) призначення – бути ефективним ціннісно орієнтованим регулятором суспільних відносин [9, с. 57; 25, с. 322], Не заперечуючи розуміння юридичних конструкцій як моделей, зауважимо, що вони не є моделями саме регулювання суспільних відносин [6, с. 4], самі собою вони нічого не врегульовують, а слугують лише засобом створення правових приписів [6, с. 5]. Ми приєднуємося до наведеної тези. Регулюючим інструментарієм виступають правові норми. Не випадково «норму права» часто визначають як головну, основну або центральну конструкцію юридичної науки.

Серед науковців є також прихильники позиції, згідно з якою юридична конструкція являє собою немов би «схему», «скелет», на який нанизується нормативний матеріал [19, с. 18]. Загалом же юридична конструкція описує структуру, побудову правових явищ, є схемою, яка може бути наповнена різним змістом [6, с. 11]. У науковому дискурсі пропонують розуміти юридичну конструкцію й як засіб пізнання правових явищ [26, с. 57], що визначається безпосередньо їх характером і специфікою, а також зумовлюється їхнім місцем і функціональною роллю у правовій системі держави [21, с. 59]. Розглянуті нами підходи інколи «сумуються» і ми отримуємо «об'єднане», багатокомпонентне визначення юридичної конструкції. Так, наголошується, що вона є засобом правотворчої техніки, який полягає в моделюванні, певній логічній побудові нормативного матеріалу, одночасно виступаючи методом пізнання і тлумачення норм права [22, с. 134], засобом, за допомогою якого здійснюється тлумачення і пізнання права, який займає проміжне положення між теорією та дійсністю, є одним із прийомів юридичної техніки та відображає внутрішню структуру правового явища, а не просто окремі його властивості [13, с. 171]. Такий підхід має право на існування, проте, на нашу думку, доцільно обрати один критерій, що буде мати вирішальне значення у відмежуванні юридичної конструкції від інших правових явищ.

Завершуючи загальнотеоретичний екскурс, наведемо ще кілька підходів до розуміння юридичної конструкції. Так, науковці стверджують, що юридична конструкція є: а) елементом юридичної діяльності [27, с. 390–395]; б) специфічним елементом позитивного права [18, с. 77]; в) елементом правової системи [16, с. 28]; г) методом пізнання та тлумачення права [6, с. 5]. Беззаперечно підтримати ми можемо тільки першу пропозицію, автори ж інших відходять від загальноприйнятих підходів щодо структури позитивного права та правової системи, а також щодо визначення методів пізнання та тлумачення права. Без належної аргументації вони провокують наукову дискусію з цієї проблематики.

Наведена розпорошеність думок викликана різною науковою орієнтацією дослідників і знаходить своє відбиття у галузевих правових розвідках. Зокрема, до фінансових юридичних конструкцій правознавці відносять: бюджет, мито, податок [28, с. 71]. Виокремлюються також типові юридичні конструкції фінансового права – емісійного права, бюджетного права, державного обов'язкового страхування, державного боргу тощо [29, с. 92]. До наукового обігу введена й категорія «юридична конструкція фінансового права» [29, с. 78]. Без деталізації її змісту та додаткової аргументації важко беззастережно підтримати таке рішення, адже така позиція містить як мінімум два сумнівних положення: а) вона має надлишковий, всеохоплюючий галузевий характер; б) викликає риторичне запитання: чи може бути конструкція будь-якої галузі права не юридичною? Адже в результаті ми отримуємо щось на зразок «масло масляне». Не менш дивною, на наш погляд, є констатація, що юридична конструкція є видом суспільних відносин [27, с. 86]. За всієї взаємопов'язаності це не тотожні поняття. Отже, характеристика юридичної конструкції в фінансовому праві реалізується переважно через перерахування її різновидів (як їх розуміють автори), а позиції науковців з цього питання характеризуються певною поверховістю та непослідовністю.

Значно більша зацікавленість в аналізі поняття «юридична конструкція» демонструють фахівці з податкового права. Про це свідчить як кількість наукових публікацій з окресленої тематики, так і той факт, що юридична конструкція податку та елементи, що її утворюють, зміст та напрямки вдосконалення їх правової регламентації стали предметом дисертаційного

дослідження [30], а також розглянуті в спеціалізованій податково-правовій монографії [31]. Питання дослідження юридичної конструкції податку, з'ясування її субстанціональних якостей набули небувалої актуальності та злободенності, адже тільки запровадження юридичної конструкції податку, адекватних його істинній правовій природі, взамін їх волюнтаристських, свавільних ерзаців, може забезпечити в сукупності з іншими чинниками успішне розв'язання проблеми ефективного оподаткування, поставленої усім ходом суспільного розвитку [32, с. 76]. При цьому важливо врахувати, що незважаючи на ту обставину, що наведеній тезі вже майже 20 років, вона не втратила своєї справедливості. Водночас, відсутність сталої доктринальної позиції та законодавчої дефініції призводить до того, що до податкових юридичних конструкцій відносять різнопорядкові правові явища, а саме: юридичну конструкцію податкових правовідносин [17, с. 116], юридичні конструкції всередині галузі податкового законодавства [9, с. 59], юридичну конструкцію елементів оподаткування [33, с. 112], юридичну конструкцію правових інститутів [8, с. 4], юридичні конструкції податкової відповідальності та податку з доходів фізичних осіб [29, с. 84] тощо. Більш-менш стабільна позиція у вітчизняному фінансовому праві сформувалася тільки щодо змістовного наповнення категорії «юридична конструкція податку», при цьому одними науковцями категорично підтримується її використання, іншими – категорично заперечується. До речі, слід зауважити, що прихильники концепції юридичної конструкції податку переважно належать до кола працівників кафедри публічного права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Наразі їх точка зору не набула беззастережного сприйняття серед фахівців, що працюють в інших фінансово-правових центрах України. Ми навіть ризикнемо назвати спробу введення до наукового обігу терміну «юридична конструкція податку» доктринальним експериментом. Наскільки він був вдалим покаже час. У будь-якому разі, базова позиція з якої варто виходити при дослідженні юридичної конструкції податку – це найбільш важлива юридична конструкція в податковому праві [31, с. 28] і водночас вона є однією з фінансово-правових конструкцій.

У ретроспективному аспекті цікавою обставиною є та, що досі існує дискусія щодо персони новатора, конкретного науковця, що першим публічно використав категорію юридична конструкція податку і обґрунтував такий крок. Так, одні автори стверджують, що вперше у науці фінансового права його окремі системні якості в цілому та юридичну конструкцію податку дослідив І. І. Бабін [18, с. 79], він першим серед пострадянських вчених юристів-фінансистів досліджував юридичну конструкцію податку з позицій системного підходу. Це дало йому можливість не тільки виявити усю сукупність властивих даній конструкції права внутрішніх та зовнішніх зв'язків її елементів, але й класифікувати за обраною ним функціональною ознакою усі ці зв'язки [29, с. 89]. Інші фахівці-фінансисти наголошують, що уперше, з метою пояснення та наочного розкриття істинної системної природи податкового права категорію «юридична конструкція податку» обґрунтувала та запровадила Р. О. Гаврилук [12, с. 69–70]. У будь-якому разі вказані вчені є послідовними у відстоюванні зазначеної позиції. Зокрема, навчальний посібник «Податкове право України» [34, с. 168–188], що вийшов друком у 2012 році не тільки містить розділ VII «Юридична конструкція податку», а й побудований виходячи з обґрунтованої раніше відповідної концепції.

До принципів питань, з якими стикаються сучасні дослідники, слід віднести й проблематику природи юридичної конструкції податку. Зокрема, І. І. Бабін вважає, що зміст терміна «юридична конструкція податку» у податковому праві відповідає загальноприйнятому значенню поняття «юридична конструкція» у юриспруденції в цілому [18, с. 77]. Однак, як ми вже зазначали, наразі існує суттєва різниця у підходах науковців до розуміння «юридичної конструкції», а відтак реалізація у податково-правовій доктрині напрацювань фахівців із загальної теорії права здійснюється різнопланово.

Термін «юридична конструкція податку» отримано при структуруванні податкового платежу. Це необхідна операція, незалежно від того, як названо отриманий результат (правова/юридична архітектура, каркас, композиція, конструкція, механізм, система, структура тощо). Зазначені терміни близькі за змістом, але не тотожні. Вони є споріднені, натомість мають відмінності і в своїй побудові. Отже, ми певні, що урешті-решт наукове співтовариство дійде спільної позиції щодо оптимального варіанту структурування в сфері оподаткування та назви відповідних термінів. Зокрема, не заперечуючи доцільність включення терміна «юридична конструкція податку» до сучасного фінансово-правового категоріального апарату, на наш погляд, у не меншій мірі заслуговує на включення до нього підсистема таких правових категорій як: «правовий каркас податкового платежу», «правовий каркас податку», «правовий каркас збору». Вона у більшій мірі відповідає структурі вітчизняної податкової

системи. Вважаємо, що саме ці терміни несуть у собі «фахове» податкове наповнення, саме ту правову матерію завдяки якій досягається конструктивний результат в податково-правовому регулюванні (тільки обов'язкові елементи), в реалізації фіскальної функції податкових платежів. Водночас, визначаючи юридико-технічну природу категорій, що утворюють зазначену таксономічну підсистему слід зазначити, що вони є елементом законотворчої техніки (як, до речі, і «юридична конструкція податку»). Адже, згідно до пункту 1 частини другої статті 92 Конституції України виключно законами України встановлюються система оподаткування, податки і збори. Встановлення податкового платежу неможливе без законодавчого закріплення елементів правового каркасу податкового платежу, отже категорія «правовий каркас податку» і «правовий каркас збору» також встановлюються виключно законом, що і потрібно невідкладно зробити. Виходячи з ексклюзивності Податкового кодексу України в регулюванні відносин у сфері оподаткування, таке нормування слід здійснити шляхом внесення відповідних змін і доповнень до його тексту.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Юридична конструкція податку є складним і комплексним утворенням, результатом пошуку оптимального варіанту структурування податкового платежу. Зазначена категорія належить до системи елементів законодавчої техніки. Введення юридичної конструкції податку до наукового обігу ініціювали і відстоюють представники Чернівецького центру фінансово-правової науки. Відсутність її законодавчої дефініції та регламентації побудови провокує подальшу дискусію щодо сутності та складових юридичної конструкції податку, щодо конкуренції зі спорідненими категоріями. Невідкладне унормування цієї проблематики сприятиме зниженню колізійності вітчизняного податкового законодавства та забезпеченню ефективного правового регулювання в сфері оподаткування.

Література

1. Бойко Г. І. Юридична конструкція як засіб юридичної техніки. Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / редкол.: С. В. Ківалов (голов. ред.), В. М. Дрьомін (заст. голов. ред.) Ю. П. Аленін [та ін.] ; МОН України; НУ ОЮА. Одеса : Юрид. л-ра, 2014. Вип. 73. С. 190–198.
2. Скорина Л. П., Скорина О. А. Латино-український, українсько-латинський словник. Київ : Обереги, 2004. 447 с.
3. Словник іншомовних слів: 23 000 слів та термінологічних словосполучень / уклад. Л. О. Пустовіт та ін. К. : Довіра, 2000. 1018 с.
4. Словник іншомовних слів / за ред. О. С. Мельничука. К. : Головна редакція Української радянської енциклопедії Академії наук УРСР, 1974. 775 с.
5. Семотюк О. П. Сучасний словник іншомовних слів. Х. : Веста ; Вид-во «Ранок», 2007. 464 с.
6. Дутко А. О. Поняття та ознаки юридичних конструкцій. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2 (1). С. 3–13.
7. Новий тлумачний словник української мови у чотирьох томах. 42 000 слів / уклад. В. Яременко, О. Сліпущко. Т. 2. Київ : Вид-во «Аконіт», 1998. 910 с.
8. Податкове право : посібник для підготовки до іспитів / за ред. О. О. Головашевича. Харків : Право, 2018. 222 с.
9. Гусарев С. Д., Власенко В. П. Функціонально-видова характеристика юридичних конструкцій. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право*. 2025. Вип. 88. Част. 1. С. 55–61. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.1.7>.
10. Дзейко Ж. О. Поняття юридичних конструкцій як засобів законодавчої техніки. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2008. № 1 (75). С. 5–17.
11. Кунцевич М. П. Юридична конструкція форми реалізації виконавчої влади. *Правовий вісник Української академії банківської справи*. 2013. № 2. С. 43–47.
12. Вдовічен В. А. Юридична конструкція обов'язків держави у податкових відносинах. *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Правознавство* : збірник наук. праць. Чернівці : ЧНУ, 2010. Вип. 525. С. 69–74.
13. Левицька Надія. Юридичні конструкції та система права: співвідношення понять. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 9. С. 169–173.
14. Дутко А. Функціональна характеристика юридичних конструкцій. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*. 2014. № 782. С. 158–162.
15. Зінченко О. В. Юридичні конструкції: класифікація та значення у процесі пізнання правових явищ. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 2. С. 55–58.
16. Добробог Л. М. Поняття юридичних конструкцій як елементу нормотворчої техніки. *Нове українське право*. 2025. Вип. 1. С. 27–32. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2025.1.3>.
17. Гаврилук Р. Юридична конструкція податку. *Право України*. 2006. № 4. С. 113–117.

18. Хошуляк В. В. Структурно-функціональний метод наукового дослідження у науці фінансового права. *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Правознавство* : збірник наук. праць. Чернівці : Рута, 2006. Вип. 365. С. 74–79.
19. Дутко А. О. До питання про основні вимоги до юридичних конструкцій. On the Issue of Basic Requirements for Legal Constructions. *Університетські наукові записки*. 2009. № 4 (32). С. 16–19.
20. Руденко К. Логіка: курс лекцій. Київ : Вища школа, 1976. 304 с.
21. Зінченко О. В. Функції юридичних конструкцій: теоретико-правовий аналіз. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 58–62.
22. Лавренко Д. О. Роль юридичних конструкцій в нормотворчій діяльності. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 6. С. 130–135. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.06.22>.
23. Вакарюк Л. В. Структура фінансово-правового інституту. *Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наук. праць. Серія: Правознавство*. Чернівці : ЧНУ, 2010. Вип. 550. С. 85–89.
24. Дутко А. О. До питання про ознаки юридичних конструкцій. *Державотворення та правотворення в Україні: проблеми та перспективи* : матер. другої звітної конф. Львів : ЛДУВС, 2008. С. 39–41.
25. Рарицька В. Б. Юридична конструкція податку за податковим правом ЄС. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 5. С. 322–325. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-5/79>.
26. Підгородський Б. М. Сучасний стан наукової розробленості проблематики юридичних конструкцій в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 9. С. 55–58. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-9/11>.
27. Кельман М. С. Юридичні конструкції як елемент юридичної діяльності. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки*. 2016. № 845. С. 390–395.
28. Дутко А. О. Юридичні конструкції та їх використання в законотворчій практиці України : монографія. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. 176 с.
29. Вакарюк Л. В. Субстанціональні якості типової юридичної конструкції фінансового права. *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Правознавство* : збірник наук. праць. Чернівці : Рута, 2007. Вип. 385. С. 77–95.
30. Бабін І. І. Юридична конструкція податку : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Чернівці, 2007. 220 с.
31. Бабін І. І. Юридична конструкція податку : монографія. Чернівці : Рута, 2008. 272 с.
32. Бабін І. І. Структурно-функціональний аналіз юридичної конструкції податку. *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Правознавство* : Збірник наук. праць. Чернівці : Рута, 2006. Вип. 348. С. 74–85.
33. Гаврилюк Р. «Правовий механізм податку» чи «юридична конструкція податку»: дискусійні питання теорії та методології. *Право України*. 2008. № 6. С. 110–114.
34. Бабін І. І. Податкове право України : навчальний посібник. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2012. 504 с.

References

1. Boiko, H. I. (2014). Yurydychna konstruktsiia iak zasib yurydychnoi tekhniki [The legal structure as a special procedure of law-making]. *Aktualni problemy derzhavy i prava* : zb. nauk. pr. – *Current problems of state and law* : collection of scientific works. 73. 190–198 [in Ukrainian].
2. Skoryna, L. P. Skoryna, O. A. (2004). Latyno-ukrainskyi, ulrainsko-latynskyi slovnyk [Latin-Ukrainian, Ukrainian-Latin Dictionary]. Kyiv : Oberehy [in Ukrainian].
3. Pustovit, L. O. et al. (2000). Slovnyk inshomovnykh sliv: 23 000 sliv ta terminolohichnykh slovospoluchen [Dictionary of Foreign Words: 23,000 Words and Terminological Phrases]. Kyiv : Dovira [in Ukrainian].
4. Melnychuk, O. S. (1974). (Eds). Slovnyk inshomovnykh sliv [Dictionary of Foreign Words]. Kyiv : Holovna redaktsia Ukrainskoi radianskoi entsyklopedii Akademii nauk Ukrainskoi RSR [in Ukrainian].
5. Semotiuk, O. P. (2007). Suchasnyi slovnyk inshomovnykh sliv [Modern Dictionary of Foreign Words]. Kharkiv : Vesta ; Vud-vo “Ranok” [in Ukrainian].
6. Dutko, A. O. (2012). Poniattia ta oznaky yurydychnykh konstrukttsii [The concept and characteristics of legal constructions]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. Seria: Yurydychna – Scientific Journal of Lviv State University of Internal Affairs. Law*. 2 (1). 3–13 [in Ukrainian].
7. Yaremenko, V., Slipushko, O. (1998). Novyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy u shotyrok tomakh. 42 000 sliv / T. 2. Zh – OBD [New Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language in Four Volumes. 42,000 Words. Vol. 2. Zh – OBD]. Kyiv : Vud-vo “Akonit” [in Ukrainian].
8. Holovashevycha O. O. (Eds). (2018). Podatkove pravo : posibnyk dlia padhotovky do ispytiv [Tax Law : Study Guide for Exam Preparation]. Kharkiv : Pravo [in Ukrainian].
9. Husariiev, S. D., Vlasenko, V. P. (2025). Funktsionalno-vydova kharakterystyka yurydychnykh konstrukttsii [Functional and typical characteristics of legal constructions]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo – The collection of Uzhhorod National University Herald. Series: Law*. 88. Issue 1. 55–61. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.1.7> [in Ukrainian].

10. Dzeiko, Zh. O. (2008). Poniattia yurydychnykh konstrukttsii yak zasobiv zakonodavchoi tekhniky [Concept of legal constructions as a means of law-making Techniques]. *Biuletyn Ministerstva yustutsii Ukrainy – Bulletin of the Ministry of Justice of Ukraine*. 1 (75). 5–17 [in Ukrainian].
11. Kuntsevych, M. P. (2013). Yurydychna konstrukttsiia formy realizatsii vykonavchoi vlady [Legal construction of a form of execution power realization]. *Pravovyi visnyk Ukrainiskoi akademii bankivskoi spravy – Legal Bulletin of the Ukrainian Academy of Banking*. 2. 43–47 [in Ukrainian].
12. Vdovichen, V. A. (2010). Yurydychna konstrukttsiia obov'iazkiv derzhavy u podatkovykh vidnosunakh [Legal design of duties of the state in tax relations]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Seriya: Pravoznavstvo : zbirnyk nauk. prats. – Scientific Journal of Chernivtsi National University. Jurisprudence*. Issue 525. 69–74 [in Ukrainian].
13. Levytska, Nadiia (2017). Yurydychni konstrukttsii ta sistema prava: spivvidnoshennia poniat [The difference between legal structure and system of law]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, Economy and Law*. 9. 169–173 [in Ukrainian].
14. Dutko, A. (2014). Funktsionalna kharakterystyka yurydychnykh konstrukttsii [Functional characteristic of legal construction]. *Visnyk Nacionalnoho universitetu Lvivska politehnika. Seriya: Yuridichni nauki – Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series: Legal Sciences*. 782. 158–162 [in Ukrainian].
15. Zinchenko, O. V. (2011). Yurydychni konstrukttsii: klasyfikatsiia ta znachennia u protsesi piznannia pravovykh yavlyshch [Juridical construction: classification and importance of the process of learning legal phenomena]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava – Law Review of Kyiv University of Law*. 2. 55–58 [in Ukrainian].
16. Dobroboh, L. M. (2025). Poniattia yurydychnykh konstrukttsii yak element normotvorchoi tekhniky [Legal constructs as an element of rule-making technique concept]. *Nove ukrainske pravo – New Ukrainian Law*. 1. 27–32. URL: <https://doi.org/10.51989/NUL.2025.1.3> [in Ukrainian].
17. Havrylyuk, R. (2006). Yurydychna konstrukttsiia podatku [Legal Construction of Tax]. *Pravo Ukrainy – Law of Ukraine*. 4. 113–117 [in Ukrainian].
18. Khokhuliak, V. V. (2006). Strukturno-funktsionalnyi metod naukovooho doslidzhennia u nauksi finansovoho prava [The Structural-Functional Method of Scientific Research in the Science of Financial Law]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Pravoznavstvo : zbirnyk nauk. prats. – Scientific Journal of Chernivtsi National University. Jurisprudence*. Sssue 365. 74–79 [in Ukrainian].
19. Dutko, A. O. (2009) Do pytannia pro osnovni vymohy do yurydychnykh konstrukttsii [On the Issue of Basic Requirements for Legal Constructions]. *Universytetski naukovy zapysky – University scientific notes*. 4 (32). 16–19 [in Ukrainian].
20. Rudenko, K. (1976). Logika: kurs lekttsii [Logic: a course of lectures]. Kyiv : Vyscha shkola [in Ukrainian].
21. Zinchenko, O. V. (2012). Funktsii yurydychnykh konstrukttsii: teoretyko-pravovyi analiz [Functions of Legal Constructions: Theoretical and Legal Analysis]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava – Law Review of Kyiv University of Law*. 2. 58–62 [in Ukrainian].
22. Lavrenko, D. O. (2023). Rol yurydychnykh konstrukttsii v normotvorchii diialnosti [The role of legal constructions in rule-making activity]. *Analitychno-porivnialne pravo – Analytical and Comporative Jurisprudence*. 6. 130–135. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.06.22> [in Ukrainian].
23. Vakariuk, L. V. (2010). Struktura finansovo-pravovoho institute [Structure of the Financial Law Institution]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Seriya: Pravoznavstvo : zbirnyk nauk. prats. – Scientific Journal of Chernivtsi National University. Jurisprudence*. Issue 550. 85–89 [in Ukrainian].
24. Dutko, A. O. (2008). Do pytannia pro oznaky yurydychnykh konstrukttsii [On the Issue of Characteristics of Legal Constructions]. *Derzhavotvorennia ta pravotvorennia v Ukraini: problemy ta perpektyvy – State Formation and Lawmaking in Ukraine : Problems and Prospects. Proceedings of the Second Reporting Conference*, (pp.39 – 41). Lviv : LSUUA. 39 – 41 [in Ukrainian].
25. Rarytska, V. B. (2024). Yurydychna konstrukttsiia podatku za podatkovim pravom ES [Legal construction of tax under EU tax law]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Juridical scientific and electronic journal*. 5. 322–325. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-5/79> [in Ukrainian].
26. Pidhorodskiy, B. M. (2022). Suchasnyi stan naukovoï rozroblenosti problematyky yurydychnykh konstrukttsii v Ukraini [Current condition of scientific development of the problems of legal ctructures in Ukraine]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Juridical scientific and electronic journal*. 9. 55–58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-9/11> [in Ukrainian].
27. Kelman, M. S. (2016). Yurydychny konstrukttsii yak element yurydychnoi diialnosti [Legal structures as an element of law]. *Visnyk Nacionalnoho universitetu Lvivska politehnika. Seriya: Uridichni nauki – Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series: Legal Science*. 845. 390–395 [in Ukrainian].
28. Dutko, A. O. (2013). Yurydychns konstrukttsii ta yikh vykorystannia v zakonotvorchii praktutsi Ukrainy [Legal Constructions and Their Use in the Legislative Practice of Ukraine]. Lviv : Lvivskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav [in Ukrainian].
29. Vakariuk, L. V. (2007). Substantsionalni yakosti typovoi yurydychnoi konstrukttsii finansovoho prava [Substantial Qualities of a Typical Legal Construction in Financial Law]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu*.

Seriia: *Pravoznavstvo* : Zbirnyk nauk. prats. – *Scientific Journal of Chernivtsi National University. Jurisprudence*. Issue 385. 77–95 [in Ukrainian].

30. Babin, I. I. (2007). Yurydychna konstruktsiia podatku [Legal Construction of Tax]. Candidate's thesis. Chernivtsi : Chernivetskii natsionalnyi universitet [in Ukrainian].

31. Babin, I. I. (2008). Yurydychna konstruktsiia podatku [Legal Construction of Tax]. Chernivtsi : Ruta [in Ukrainian].

32. Babin, I. I. (2006). Strukturno-funktsionalnyi analiz yurydychnoi konstruktsii podatku [Structural and Functional Analysis of the Legal Construction of a Tax]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Seriia: Pravoznavstvo* zbirnyk nauk. prats. – *Scientific Journal of Chernivtsi National University. Jurisprudence*. Issue 348. 74–85 [in Ukrainian].

33. Havrylyuk, R. (2008). Pravovyi mekhanizm podatku chy yurydychna konstruktsiia podatku: dyskusiini pytannia teorii ta metodolohii [Legal mechanism of tax or legal construction of tax: debatable issues of theory and methodology]. *Pravo Ukrainy – Law of Ukraine*. 6. 110–114 [in Ukrainian].

34. Babin, I. I. (2012). Podatkove pravo Ukrainy [Tax Law Ukraine]. Chernivtsi : Chernivetskii natsionalnyi universitet [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 26.11.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 17.12.2025

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.12.2025